

Gemeente van Christus,
Een oude regel in de schriftuitleg is
om verschillende Schriftgedeelten met elkaar te vergelijken.
Niemand heeft de waarheid in pacht
- zo is het bij de uitleg van de Bijbel al nuttig
verschillende stemmen, verschillende getuigen
met elkaar te vergelijken.
Hebben we daarom niet vier Evangeliën,
twee scheppingsverhalen, Koningen en Kronieken, enz.?
Vroeger werd geprobeerd de Evangeliën te harmoniseren
als ze elkaar tegen leken te spreken.
Tegenwoordig hebben we meer oog voor verschillen.
Verschillen mogen er zijn en doen niet af aan de waarheid
en echtheid van de 66 boeken waarmee de Bijbel is gevuld.

Welnu, de eerste brief van Petrus is een echte brief.
Met een kop en een staart, een aanhef en een slotgroet.
Bij die slotgroet, we hoorden het, vertelt Petrus
dat hij deze korte brief aan de gemeenten in Klein-Azië
geschreven heeft met de hulp van Silvanus.
Sommigen zeggen: Petrus was een eenvoudige man,
een visser uit Galilea, Silvanus met zijn Latijnse naam
daarentegen geletterd.
Het is prachtig hoe die twee
met het oog op de goede zaak,
de voortgang van het Evangelie,
gevonden hebben en samen werken.
Waarbij de tekst het woord 'broeder' gebruikt.
Kom je er alleen niet uit, doe het dan samen.
Twee weten meer dan een,
twee kunnen meer dan één
en de kerkenraad weet ook niet alles.
Zo oefen je de christelijke deugd
in het luisteren naar elkaar,
in het luisteren naar de ander.
In je samen inzetten voor de zaak van het Evangelie,
zoals Petrus en Silvanus en Marcus.

Petrus en Silvanus: ze hebben zo goed mogelijk
opgeschreven wat hen dreef en van het hart moest.
Een herderlijk schrijven aan de oudsten van de gemeente
om waakzaam en nuchter te zijn
en staande te blijven in het geloof.
Levensrecht is daarbij, dat na het Amen aan het slot
nog een stukje tekst volgt, een soort nabrander.

Een o ja, dat nog eens bekrachtigt
wat zij willen overbrengen:
Het is werkelijk Gods genade die u staande houdt.
Zo eindigde ook de brief:
*God zal u sterk en krachtig maken,
zodat u staande blijft, onwankelbaar.*

De toon van I Petrus is verder vrij nuchter.
Wees waakzaam en nuchter
zegt hoofdstuk 1 vers 8, als een soort samenvatting.
Waakzaam en nuchter.
Is dat de werking van de Heilige Geest?
De toon van Pinksteren?
De norm in de kerk van Jezus Christus?
Welke houding moeten wij aannemen
in een wereld en een cultuur die op drift lijkt geslagen.
Waar opnieuw tienduizenden als vluchteling aan de deur kloppen,
politici sorry zeggen alsof ze een ijsje eten
en de kerken op de tocht staan
door de welvaart, de verzorgingsstaat,
andere vrijetijdsbestedingen enz.
I Petrus 5:2 spreekt over belangeloze toewijding.
Waar we die nog vinden?
Het is makkelijk kritiek te hebben,
maar welk voorbeeld geef je zelf?

Ja, wat zal onze houding zijn in de huidige tijd?
Conservatief, evangelisch, mainstream protestant?
I Petrus zegt: laat niets u meeslepen.
Krachten van buitenaf of krachten van binnenuit.
Maar wees toegewijd en nuchter.
Nuchterheid is een groot goed.
Dat je je niet van de wijs laat maken.
De ondertoon van nuchterheid in deze brief
is stellig geschoeid op de leest van het Oude Testament.
Worden daarin de goden en afgoden niet onttroond?
de machten die het niet waard zijn
en de mensen in onrecht en onvrede gevangen houden?
Antwoord aan de machten
luidde een bekende boekje van prof. Berkhof al.

Ja: toewijding en nuchterheid als vrucht van het geloof.
Met Abraham die het polytheïsme afzwoer,
met Noach die niet in paniek raakte, maar hamer en beitel opnam.
Met Mozes die geduldig rechtsprak over het volk
met de 70 oudsten en met Salomo die in wijsheid regeerde.
Zo schrijft ook Petrus: wees nuchter en waakzaam.

Maar dan de brief van Paulus!
Het beroemde hoofdstuk Romeinen 12
met die schitterende woorden:
*Laat uw enthousiasme niet bekoelen,
maar laat u aanvuren door de Geest.*
Volgens sommigen is dat de echte houding.
De echte kern van de christelijke spiritualiteit.
Dat de Geest je vrij maakt en enthousiast.
Vervult met liefde.
Dat je daardoor zelf wordt 'vurig van geest' bent.
Daarin lijken de Pinksterbeweging en Baptistenkerk
beter te slagen dan de PKN.

Maar we zouden Schrift met Schrift vergelijken.
Met twee woorden spreken.
Nuchterheid en enthousiasme:
Heb je ze niet allebei nodig,
al lijken ze elkaar misschien tegen te spreken.
Vroeger had je in Zandvoort op de plek van het huidige Center Parcs
de Vijverhut; een roeivijver, waaromheen veel gewandeld werd
en verliefde blikken uitgewisseld werden.
Het beeld van zo'n roeiboot
helpt ons Petrus en Paulus te combineren,
(zoals er trouwens ook de nodige Petrus- en Paulus kerken zijn
en ze in de katholieke traditie dezelfde naamdag hebben).
Om te roeien heb twee peddels nodig,
alleen daarmee kom je vooruit.
Met één peddel draai je rondjes in het rond.

Horen zo de nuchterheid van I Petrus
en het enthousiasme van Romeinen 12 niet bij elkaar?
Is dat niet de kunst van het christelijke leven:
je enthousiasme bewaren
en herderlijke nuchterheid daarbij,
zoals Karl Barth zei:
de Heilige Geest is innig bevriend met het gezonde verstand.

Want wat krijg je als je een van beiden loslaat?
Wat krijg je van enthousiasme alleen?
Mensen kunnen voor alles enthousiast zijn.
Verzamelaars, dierenliefhebbers, fotografie, noem maar op.
Als je daarbij nooit gecorrigeerd wordt,
als niet iemand met een kritische blik meekijkt van tijd tot tijd
en de kosten in de gaten houdt,
wordt een hobby een verslaving
en een verzamelaar een karikatuur.

Enthousiasme kan levensgevaarlijk zijn.
Als de roes van nationalisme mensen meeneemt,
of de roes van fundamentalisme en extremisme.
Als het doel wordt de ander te treffen
en zoveel mogelijk kwaad te doen,
dan is enthousiasme verworden en gestold tot fanatisme.
Als niet de liefde de maat en de bedding is.
De liefde tot God en tot elkaar
zoals de Tien Geboden en ook de Bergrede daarvan spreken.
Gruwelijke oorlogen zijn het gevolg geweest
van enthousiaste zonder tegenwicht, zonder nuchterheid
zonder verstandig overleg en terughouding.
Enthousiasme is met andere woorden gevaarlijk.
Het is mooi en gevaarlijk,
als het gezonde verstand en het respect voor de ander
niet aan boord blijven.

We kennen het voorbeeld van de Wederdopers
die in 1534 de stad Münster innamen en bezetten
in hun enthousiasme voor de komst van Gods Koninkrijk.
Al snel leidde dit tot een schrikbewind.
Ik denk ook aan de jongerencultuur van vandaag.
Als je geen nee kunt zeggen en niet de grenzen bewaakt,
maar van nachtfeest naar nachtfeest trekt
enthousiast voor – ja voor wat eigenlijk?

Paulus schrijft in Galaten 5: want de vrucht van de Geest
is liefde, blijdschap, vrede,
geduld, vriendelijkheid en goedheid,
geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing.
Vurig van geest zijn vertaalt zich in deze waarden!
en betekent niet dat je wordt opgepept.
De eerste kerkvaders gebruiken al het beeld van ijzer
dat roodgloeiend wordt, rood doorgloed,
wanneer het in het vuur ligt.
Zo mag je doordrenkt, aangestoken,
doorgloed worden van de Geest der liefde
die verstandig maakt en toegewijd.

Het gaat in de kerk en in het geloof
dus niet om geestdrift zonder meer.
Ja: laat u aanvuren door de Geest.
Maar dan wel de Heilige Geest.

Ik keer nog even terug naar Petrus
en zijn appel om nuchter en waakzaam te zijn.

Dat kun je óók te ver doorvoeren.
Je hoeft niet je enthousiasme in de ijskast te stoppen.
De Bergrede zegt: stel je lamp niet onder de korenmaat.
Doe de dingen niet half aan half
als het een keer uitkomt en past.
Maar stel je licht op een standaard,
zodat het schijnt voor iedereen in huis.

Waakzaam zijn en nuchter
veronderstelt dat je het geloof en de liefde bij alles bewaart.
Dat je je niet laat meeslepen
maar het kompas in handen houdt op de grote levenszee.

Zonde toch van al die knappe theologen
die met één roeispaan hun rondjes in de rondte draaien:
die van de redelijkheid en rationaliteit
alleen nog willen weten,
post-christelijk en buitenkerkelijk,
niet meer bij machte om
een stukje voort te roeien.
Zodat je kunt vragen: waar is hier het enthousiasme gebleven?
Romeinen 12? Het vuur van de Geest?
De Geest die ons toevertrouwt aan elkaar.
Ook in dit dorp met zijn lange traditie
van diepe tegenstellingen en korte lontjes.
Elkaar zijn wij gegeven...

We beginnen langzaam te begrijpen
hoe goed en noodzakelijk het samengaan is
van enthousiast geloof
en nuchter handelen.
Petrus en Silvanus schrijven samen hun geloofsbrief.
Waartoe zijn wij samen in staat
in dit dorp en in deze kerk?
Met elkaar vormen wij het lichaam van Christus
gevoed door de gaven van de Geest,
die velen zijn en zich vermenigvuldigen
waar mensen in liefde met elkaar leven

daar gaat de boodschap van hart tot hart
van huis tot huis,
van mond tot mond
en van generatie tot generatie.
Waar mensen in liefde met elkaar leven
en zo laten zien dat Christus is opgestaan,
valt toekomst te verwachten.
Amen.